

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **J. T.**, zast. Mgr. Lucií Brusovou, advokátkou, se sídlem Masná 8, Moravská Ostrava, proti žalovanému: **Magistrát města Ostravy**, se sídlem Prokešovo náměstí 8, Ostrava, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. 3. 2009, č. j. 22 Ca 221/2008 - 83,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou podanou dne 9. 8. 2004 se žalobce domáhal toho, aby soud žalovanému zabránil v užívání jeho rodného čísla s koncovkou 225, resp. aby uložil žalovanému povinnost akceptovat rodné číslo s koncovkou 229, jež bylo žalobci přiděleno. Žalobce dále požadoval předběžný zásah, aby do řádného rozhodnutí sporu bylo žalovanému uloženo vystavit stěžovateli osobní doklady s původním rodným číslem, a náhradu nemajetkové újmy.

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 19. 3. 2009, č. j. 22 Ca 221/2008 - 83, žalobu odmítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění soud uvedl, že z písemností předložených žalobcem zjistil, že žalovaný dopisem s datem 6. 11. 2003 reagoval na žádost žalobce o sjednání nápravy ve věci změny

jeho rodného čísla v občanském průkazu vydaném dne 10. 9. 2003. Žalovaný v dopisu sdělil, že zápis rodného čísla do občanského průkazu žalobce byl proveden v souladu se zákonem o občanských průkazech a žalobce, pokud nesouhlasí se změnou svého rodného čísla, se může obrátit na výdejové místo rodného čísla, jímž je Ministerstvo vnitra. Žalovaný zároveň upozornil žalobce na povinnost mít občanský průkaz a vyzval jej, aby se dostavil k jeho převzetí. O tom, že byl dopis žalobci doručen, svědčí jeho písemná reakce adresovaná žalovanému a datovaná dnem 17. 11. 2003. Krajský soud shledal, že žaloba je opožděná. Žalobce se o jednání žalovaného (nerespektování koncovky rodného čísla tak, jak žalobce požadoval) dozvěděl nejpozději dne 17. 11. 2003, žalobu však podal až dne 9. 8. 2004, přičemž dvouměsíční subjektivní lhůta pro její podání uplynula v pondělí 19. 1. 2004 [§ 40 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)]. Krajský soud proto žalobu v souladu s § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. odmítl. S ohledem na výše uvedené se soud nezabýval žádostí žalobce o předběžný zásah a doplnil, že tento požadavek by nemohl být úspěšný, neboť žalobce se v něm domáhal konečného řešení věci, nikoliv prozatímní úpravy poměrů. Krajský soud uzavřel citací rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 1. 2009, č. j. 4 As 4/2008 - 95.

Proti tomuto usnesení podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Nesouhlasil se závěrem krajského soudu o opožděnosti žaloby a namítal, že krajský soud datum, kdy se stěžovatel měl dozvědět o nezákonném zásahu, omezil pouze na uvedení chybného tvaru rodného čísla do občanského průkazu. Občanský průkaz s chybnou koncovkou rodného čísla byl však jediným z osobních dokladů, na kterém bylo svévolně změněno rodné číslo stěžovatele. Krajským soudem zmíněný dopis žalovaného vyústil v podání žaloby ze dne 30. 12. 2003, ve které *„se mělo rozhodnout, zda dle dopisu správního orgánu ze dne 6. 11. 2003 mohlo dojít ke změně a oprávněnosti jiného zápisu rodného čísla stěžovateli do nově vystaveného občanského průkazu ze dne 10. 9. 2003 ...“*. Tuto žalobu stěžovatel následně doplnil a soud ji z části postoupil Městskému soudu v Praze, který ji usnesením ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 11 Ca 55/2004, odmítl s odůvodněním, že přípis České správy sociálního zabezpečení ze dne 26. 8. 2002, zn. 4700/451, není rozhodnutím a nedochází jím ke změně práv a povinností stěžovatele. Městský soud v Praze tím potvrdil názor, že na podkladě těchto dokladů nemohlo dojít ke změně rodného čísla stěžovatele. Krajský soud v Ostravě následně zbývající část žaloby ze dne 30. 12. 2003 odmítl pro opožděnost, čímž podle názoru stěžovatele *„otevřel cestu řádného řízení k stěžovatelově podání žaloby ze dne 09.08.2004“*. Stěžovatel dále podotkl, že k otázce zápisu právně nepodloženého tvaru jeho rodného čísla do nově vystaveného občanského průkazu již dále nebylo vydáno jakékoliv rozhodnutí, ani zahájeno jakékoliv správní řízení. Namítal, že v žalobě ze dne 9. 8. 2004 rozšířil a ujasnil formulace obsažené již v žalobě ze dne 30. 12. 2003, a poukázal na svou žádost o nový cestovní pas, do které vepsal údaje z veřejných listin, jež jsou do jejich zpochybnění podle § 134 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), právně závazné. Stěžovatel zdůraznil, že *„Krajský soud v Ostravě se touto jeho zákonnou povinností odmítl zabývat, stejně tak i jiné vyšší státní orgány, a to v rozporu s ustanovením zákona s „povinnosti uvádět pravdivé údaje v úředních listinách a žádostech občanů o jejich vystavení“ (zákon: 329/1999 Sb. o cestovních pasech § 21 odst. 1)“*. Stěžovatel svou žalobou usiloval o to, aby soud žalovanému zabránil v právně nepodloženém užívání rodného čísla s koncovkou 225 všeobecně, nikoliv ve vztahu k vydání občanského průkazu v roce 2003. Krajský soud podle stěžovatele zcela mylně uvedl, že *„se stěžovatel domáhal konečného řešení své věci ve smyslu vydání platných dokladů s jeho řádným tvarem rodného čísla s koncovkou 229. Stěžovatel jasně specifikoval období, které bylo ohraničeno řádným úředním rozhodnutím orgánu veřejné správy uvedeném v zákoně a nebo rozhodnutím*

nezávislého soudu, kterým je možno toto rozhodnutí správního orgánu úředních změn ve veřejných a matričních dokladech vydaných státem nahradit“. Stěžovatel podotkl, že neodmítal náhradní prozatímní doklady do doby rozhodnutí, správním orgánem byl odmítnut jasným ultimátem, že buď převezme občanský průkaz s koncovkou 225, nebo nedostane doklad žádný. Stěžovatel doplnil, že nezákonný zásah trvá dodnes, již po dobu pěti let je mu odmítáno vydání všech osobních dokladů s řádně přiděleným rodným číslem. Dále namítal, že nebylo rozhodnuto o jeho návrhu na spojení věcí vedených u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 22 Ca 24/2006 a 5 Nc 14/2006 (později 22 Ca 477/2006, resp. 22 Ca 221/2008), ačkoliv tyto spolu úzce souvisí. Napadené usnesení je podle stěžovatele nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Stěžovatel je dosud veden v registrech pod dvojím tvarem rodného čísla, jeho poslední řádný osobní doklad pozbyl platnosti ke dni 26. 7. 2004, kdy se následně dožadoval u orgánů justice řádné a oprávněné ochrany. Svou žalobu podal dne 9. 8. 2004, nedošlo tedy ke zmeškání dvouměsíční lhůty, jak tvrdil krajský soud. Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

V kasační stížnosti se stěžovatel dovolává ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., podle kterého kasační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení.

Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žalobou ze dne 9. 8. 2004 se stěžovatel domáhal předběžného zásahu, aby do řádného rozhodnutí sporu bylo žalovanému uloženo vystavit stěžovateli osobní doklady s původním rodným číslem, dále požadoval vydání rozsudku, že žalovaný je povinen akceptovat žalobci původně přidělené rodné číslo, a náhradu nemajetkové újmy.

Usnesením ze dne 23. 8. 2004, č. j. 23 C 100/2004 - 10, Krajský soud v Ostravě vyloučil první dva žalobní nároky k samostatným projednáním a rozhodnutím. Věc byla dále vedena pod sp. zn. 41 C 34/2004 a předložena Vrchnímu soudu v Olomouci k určení věcné příslušnosti. Vrchní soud věc vrátil s tím, že jde-li o návrh na vydání předběžného opatření, měl být projednán v rámci řízení vedeného u krajského soudu pod sp. zn. 22 Ca 26/2004. Na pokyn vrchního soudu krajský soud následně zjišťoval, zda jde o návrh na předběžnou ochranu orgánem státní správy nebo o návrh na vydání předběžného opatření.

Podáním ze dne 29. 3. 2005 stěžovatel soudu sdělil, že šlo o návrh na vydání předběžného opatření, ale věc vedená původně u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 22 Ca 26/2004 již byla pravomocně skončena usnesením Městského soudu v Praze ze dne 30. 6. 2004, č. j. 11 Ca 55/2004 - 36. V tomto usnesení soud potvrdil, že dopis České správy sociálního zabezpečení, jímž bylo stěžovateli sděleno „*cosi o přidělení nového r. č., je jen cárem papíru bez opory v zákoně*“. Krajský soud následně návrh stěžovatele na vydání předběžného opatření založil do spisu sp. zn. 22 Ca 25/2004.

Usnesením ze dne 25. 5. 2006, č. j. 5 Nc 14/2006 - 22, Krajský soud v Ostravě stěžovatele vyzval k doplnění podání tak, že označí žalovaného a uvede, zda se domáhá

přezkoumání rozhodnutí správního orgánu, ochrany proti nečinnosti správního orgánu nebo ochrany před nezákonným zásahem správního orgánu.

V podání ze dne 8. 6. 2006 stěžovatel odkázal na svého právního zástupce a navrhl spojení věcí sp. zn. 22 Ca 24/2006 a 5 Nc 14/2006, které spolu velmi úzce souvisí.

Zástupce stěžovatele v podání ze dne 21. 6. 2006 uvedl, že stěžovatel žádá, aby bylo akceptováno jeho rodné číslo s koncovkou 229, a žalobu směřuje proti Ministerstvu vnitra, které má v pravomoci problematiku rodných čísel, a Magistrátu města Ostravy, jenž vydává občanské průkazy a cestovní doklady, obsahující rodná čísla. Stěžovatel žádal, aby soud oběma žalovaným uložil, že jsou povinni respektovat a uvádět rodné číslo stěžovatele s koncovkou 229.

Dne 12. 12. 2006 byla věc převedena do rejstříku 22 Ca pod sp. zn. 22 Ca 477/2006. Krajský soud v Ostravě poté usnesením ze dne 13. 12. 2006, č. j. 22 Ca 477/2006 - 37, vyloučil žalobu proti Ministerstvu vnitra k samostatnému projednání a usnesením ze dne 22. 2. 2007, č. j. 22 Ca 477/2006 - 42, žalobu odmítl. V odůvodnění soud uvedl, že stěžovatel považuje za nezákonný zásah správního orgánu vůči sobě zastavení řízení ve věci vydání cestovního pasu, tedy rozhodnutí žalovaného vydané dne 16. 12. 2004 ve správním řízení. Toto jednání žalovaného vůči stěžovateli však není zásahem ve smyslu § 82 s. ř. s., jde o rozhodnutí správního orgánu, proti němuž mohl stěžovatel podat žalobu na přezkum rozhodnutí (§ 65 a násl. s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 10. 7. 2008, č. j. 4 Aps 3/2007 - 73, toto usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Konstatoval, že nezákonný zásah žalobce nespátňuje v rozhodnutí o zastavení řízení o vydání cestovního pasu, proti kterému by bylo možno se bránit jinými prostředky, ale v užívání jeho rodného čísla s koncovkou 225, tj. nikoliv v rozhodnutí, proti kterému by bylo lze brojit žalobou podle § 65 s. ř. s. Nejvyšší správní soud zavázal krajský soud k tomu, aby po posouzení dalších podmínek řízení a odstranění případných vad žalobu věcně projednal vycházející ze závěru, že podaná žaloba není nepřijatelná ve smyslu § 85 s. ř. s.

Krajský soud následně vydal usnesení napadené kasační stížností.

Z příloh předložených stěžovatelem Nejvyšší správní soud zjistil, že žalovaný přípisem ze dne 6. 11. 2003, zn. Vnitř./1/5737/03/Per., v reakci na žádost stěžovatele o sjednání nápravy ve věci změny rodného čísla v občanském průkazu, vydaném dne 10. 9. 2003, sdělil stěžovateli, že rodné číslo s koncovkou 225 bylo do občanského průkazu zapsáno na základě dokladu vydaného Českou správou sociálního zabezpečení. Zápis rodného čísla byl proveden v souladu se zákonem o občanských průkazech. Žalovaný stěžovatele poučil o možnosti obrátit se na Ministerstvo vnitra jako výdejové místo rodného čísla a vyzval jej k převzetí občanského průkazu. Na tento přípis reagoval stěžovatel dopisem ze dne 17. 11. 2003.

Na základě takto zjištěného skutkového stavu posoudil Nejvyšší správní soud podanou kasační stížnost a dospěl k závěru, že není důvodná.

Podle § 82 s. ř. s. *každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen „zásah“) správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo*

zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu, trvá-li takový zásah nebo jeho důsledky anebo brozí-li jeho opakování.

Podle § 84 odst. 1 s. ř. s. *žaloba musí být podána do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu. Nejpozději lze žalobu podat do dvou let od okamžiku, kdy k němu došlo.*

Jak již Nejvyšší správní soud uvedl ve svém rozsudku ze dne 10. 8. 2008, č. j. 4 Aps 3/2007 - 73, www.nssoud.cz, stěžovateli lze přisvědčit, že žaloba byla podána dne 9. 8. 2004 a již tehdy bylo zřejmé, že stěžovatel usiluje o to, aby soud žalovanému zabránil v užívání rodného čísla stěžovatele s koncovkou 225 ... *Nezákonný zásah stěžovatel nespatřuje v rozhodnutí o zastavení řízení o vydání cestovního pasu, proti kterému by bylo možno se bránit jinými prostředky, ale v užívání rodného čísla stěžovatele s koncovkou 225, tj. nikoliv v rozhodnutí, proti kterému by bylo lze brojit žalobou podle § 65 s. ř. s.*

Z takto vymezeného předmětu řízení je přitom nutné vycházet i při posuzování včasnosti žaloby ze dne 9. 8. 2004. Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s názorem krajského soudu, že se stěžovatel o nezákonném zásahu, který žalobou napadá, tj. o užívání rodného čísla s koncovkou 225 žalovaným, dozvěděl již v souvislosti s vydáním občanského průkazu v září 2003. Stěžovatel se pokusil sjednat nápravu v rámci správního řízení, na jeho žádost reagoval žalovaný citovaným přípisem ze dne 6. 11. 2003, ze kterého zcela zřetelně vyplývá, že žalovaný hodlá nadále užívat rodné číslo stěžovatele s koncovkou 225. Na tento přípis žalovaného stěžovatel odpověděl dopisem ze dne 17. 11. 2003, tedy nejpozději toho dne se s obsahem přípisu seznámil a již si musel být vědom, že došlo k jím později tvrzenému nezákonnému zásahu.

Lhůta pro podání žaloby na ochranu proti nezákonnému zásahu proto počala plynout nejpozději dne 18. 11. 2003 (den následující po té, kdy se stěžovatel bezpečně dozvěděl o nezákonném zásahu, který napadá - § 40 odst. 1 s. ř. s.) a skončila nejpozději dne 19. 1. 2004, tj. nejbližší následující pracovní den po sobotě 17. 1. 2004, na niž připadl poslední den lhůty (§ 40 odst. 2 a 3 s. ř. s.). Stěžovatel měl tedy žalobu podle § 82 s. ř. s. podat nejpozději dne 19. 1. 2004, což však neučinil. Žaloba na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného podaná dne 9. 8. 2004 tudíž byla podána opožděně.

Na správnosti závěrů krajského soudu nic nemění ani okolnosti případu popsané v kasační stížnosti, jež se okrajově dotýkají merita věci a nikterak nezpochybnují zjištění, že stěžovatel se o nezákonném zásahu dozvěděl nejpozději v listopadu 2003. Krajský soud se však vzhledem k opožděnosti žaloby meritem věci zabývat nemohl. Lhůtu pro podání žaloby pak neovlivňuje ani skutečnost, že dne 28. 7. 2004 stěžovatel odevzdal žalovanému svůj cestovní pas, který pozbyl platnosti, jako poslední osobní doklad s rodným číslem s koncovkou 229. Postoje žalovaného ke tvaru jeho rodného čísla si totiž stěžovatel musel být vědom již v roce 2003.

Jednotlivá rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě a Městského soudu v Praze, uváděná v kasační stížnosti, nemůže Nejvyšší správní soud z hlediska jejich správnosti posuzovat, neboť stěžovatel je v zákonné lhůtě kasační stížností nenapadl.

Pokud jde o návrh stěžovatele na vydání předběžného opatření, Nejvyšší správní soud přisvědčuje krajskému soudu, že dospěl-li k závěru o opožděnosti žaloby, nemusel se tímto návrhem zabývat. Krajský soud se za dané procesní situace nemusel vypořádávat

ani s návrhem stěžovatele na spojení věcí; nehledě k tomu, že spojení věcí podléhajících různým procesním režimům (žaloba proti rozhodnutí - sp. zn. 22 Ca 24/2006 a žaloba na ochranu před nezákonným zásahem - sp. zn. 22 Ca 221/2008) není vhodné, ani možné.

Nad rámec potřebného odůvodnění Nejvyšší správní soud podotýká, že se případem stěžovatele již opakovaně zabýval, zejména v rozsudku ze dne 21. 1. 2009, č. j. 4 As 4/2008 - 95, publikovaném ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 1819/2009, www.nssoud.cz, a v rozsudku ze dne 28. 5. 2009, č. j. 4 As 67/2008 - 50, www.nssoud.cz. Nejvyšší správní soud shledal, že podstata celého případu tkví v rodném čísle stěžovatele, resp. v tom, že stěžovateli byla v roce 1967 do rodného listu zapsána jiná koncovka rodného čísla než ta, pod kterou je veden v informačním systému evidence obyvatel.

Nejvyšší správní soud zjistil, že při zápisu rodného čísla stěžovatele do jeho rodného listu došlo v roce 1967 k chybě v psaní a stěžovateli byla zapsána jiná koncovka, než mu ve skutečnosti byla přidělena. Tato chyba se následně odrazila ve všech osobních dokladech, které byly stěžovateli na základě rodného listu vydány. V současné době technické prostředky umožňují správním orgánům přímé nahlížení do informačního systému evidence obyvatel, a proto byl zjištěn rozpor mezi koncovkou rodného čísla uváděnou stěžovatelem a koncovkou zapsanou v tomto systému.

Podle názoru Nejvyššího správního soudu, vysloveného ve zmíněném rozsudku ze dne 21. 1. 2009, je třeba vycházet z toho, že podle § 13b odst. 5 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, jsou rodná čísla v registru rodných čísel vedena jako přehled dat s výlučnou informační hodnotou. Výlučná informační hodnota údajů obsažených v registru rodných čísel přitom znamená, že tyto údaje mají ze zákona přednost před údaji pocházejícími z jiných zdrojů, včetně veřejných listin.

Správní orgány proto nemohly akceptovat stěžovatelem tvrzené rodné číslo, přestože bylo doloženo veřejnou listinou, a stěžovateli nemohly občanský průkaz, ani cestovní pas s tímto údajem vydat. Jejich postup Nejvyšší správní soud považoval za správný.

Správní orgány rozhodující o vydání osobních dokladů musí striktně vycházet z údajů v registru rodných čísel; žaloba stěžovatele na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného by proto podle názoru Nejvyššího správního soudu nemohla být úspěšná. S tímto požadavkem by stěžovatel nemohl uspět ani u kompetentního orgánu (Ministerstvo vnitra), neboť nemůže mít shodné rodné číslo s jiným občanem České republiky. V dané situaci je právo stěžovatele slabší, protože jemu bylo toto rodné číslo do rodného listu zapsáno omylem. Tím ovšem podle názoru Nejvyššího správního soudu není dotčeno právo stěžovatele na případnou náhradu škody či újmy, která mu v důsledku chybného údaje v rodném listu vznikla.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že napadené usnesení není nezákonné ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., a proto kasační stížnost proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. 3. 2009, č. j. 22 Ca 221/2008 - 83, jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. za použití ustanovení § 120 téhož zákona. Protože úspěšnému žalovanému v tomto stádiu řízení žádné náklady nad rámec běžné činnosti nevznikly a stěžovatel v řízení nebyl úspěšný, bylo rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. srpna 2009

JUDr. Marie
Turková
předsedkyně senátu